

MOŽNOSTI POSUDZOVANIA EMOCIONÁLNYCH ASPEKTOV PREŽÍVANIA DIEŤAŤA PROSTREDNÍCTVOM DOTAZNÍKA TEIQue-CSF¹

Lada Kaliská

Katedra psychológie Pedagogická fakulta UMB v Banskej Bystrici

Anotácia: Štúdia prezentuje výskumné zistenia o psychometrických vlastnostiach (odhad reliability v zmysle vnútornej konzistencie a split-half, konštruktová validita) krátkej formy slovenskej verzie dotazníka črtovej emocionálnej inteligencie pre deti (TEIQue-CSF), ktorej autorom je K.V. Petrides (2001). Výskumnú vzorku tvorilo 179 žiakov 4 základných škôl s priemerným vekom 11,24 (SD=0,59). Odhady reliability vyčíslené Cronbachovým koeficientom alfa a Spearman-Brownovým koeficientom dosahovali akceptovateľnú úroveň pre celý výskumný nástroj u celej výskumnej vzorky ($\alpha=0,77$; $r_{xx}=0,79$) ako i pre jednotlivé pohlavia ($\alpha \geq 0,76$; $r_{xx}=0,79$). Validizačnými metodikami (TIPI, Gosling, 2003; RŠS, Rosenberg, 1965; SEHP, Džuka, Dalbert, 2002) bola potvrdená konštruktová (konvergentno-diskriminačná) validita dotazníka TEIQue-CSF.

Kľúčové slová: črtová emocionálna inteligencia, reliabilita, konštruktová validita, dotazník TEIQue-CSF

Úvod

Problematika analyzovania opodstatnenosti konštruktú vznikajúceho na konci minulého storočia, konštruktú emocionálnej inteligencie (1990, Mayer, Salovey), nestráca na svojej aktuálnosti a príťažlivosti nielen v odborných kruhoch psychológov, pedagógov, či metodológov, ale i v laickej verejnosti. Formovanie dvoch prúdov posudzovania konštruktú emocionálnej inteligencie (ďalej v texte EI) neprináša do danej problematiky jasnejší náhľad. EI posudzovaná ako kognitívne-emocionálna schopnosť (Mayer, Salovey, 1993; Mayer, Salovey, Caruso, 2000) sa síce javí zatiaľ ako jediná opodstatnená inteligencia (Mathews, Zeidner, Roberts, 2007) medzi rastúcim počtom pseudo-inteligencií (napr. úspešná inteligencia in Kaliská, 2011; praktická inteligencia in Ruisel, 2013; ekologická inteligencia in Goleman, 2009; sexuálna inteligencia in Klein, 2012; morálna inteligencia in Kaliský, 2013 a iné). Avšak výrazná kritika výskumov, ktoré posudzovali emócie prostredníctvom výkonových testov, podnietila vznik radikálnej rekonceptualizácie konštruktú EI, v ktorom sa zdôrazňuje, že práve osobnostné črty úzko súvisia s emocionálnym fungovaním jednotlivca.

V kontexte tejto prieskumnej štúdie sa tak stal kľúčovým modelom práve model tzv. črtovej emocionálnej inteligencie anglického psychológa K. V. Petridesa. K. Petrides a jeho spolupracovníci (2001, 2009a, 2011) vysvetľovali a analyzujú EI ako konšteláciu sebezripísaných schopností a behaviorálnych dispozícií súvisiacich s emóciami, resp. emocionalitou. Model črtovej EI predstavuje kvalitatívne odlišný štýl správania sa a prežívania jednotlivca, ktorý je efektívny v jednom kontexte, ale nie v inom (Petrides, Pita, Kokkinaki, 2007).

¹ Príspevok je súčasťou riešenia projektu VEGA 1/0945/13.

Črtová EI (resp. črtová emocionálna seba-pôsobnosť) sa týka predovšetkým rozpoznávania emócií, seba-percepcie a dispozícií osobnosti. K. V. Petrides a A. Furnham (2001) považujú za základné aspekty akéhokoľvek modelu EI: expresiu, percepciu a reguláciu emócií. Vysvetľuje špecifiká osobnosti, ktoré reflektujú inter a intra individuálne diferencie v spracovaní emocionálne sýtených informácií. Jej autori (Petrides, Furnham, 2001; Petrides et al., 2007) faktorovou analýzou preukázali, že črtová EI je iný (keďže môže byť izolovaný v osobnostnom priestore) a zároveň zmiešaný (pretože je čiastočne determinovaný niektorými osobnostnými dimenziami) konštrukt emocionálnej seba-percepcie, ktorý sa nachádza na nižšej hierarchickej úrovni osobnosti, ako napríklad črty *Big Five* (Petrides et al., 2007, 2011). Očakáva sa, že črtová EI signifikantne vstupuje do vzťahu s vyššími úrovňami hierarchie osobnosti, ktoré definujú jej faktory, t. j. bude vo vzťahu k osobnostným „taxonómiam“. Potvrdili, že teória črtovej EI vykazuje inkrementálnu (t. j. prírastkovú) validitu nad rámec základných osobnostných dimenzií, t.j. nad rámec Veľkej trojky H. J. Eysencka (*Big Three*: psychotizmus, extravergia, neurotizmus) a Veľkej päťky P. T. Costu a R. R. McCraea (*Big Five*: neurotizmus, extravergia, otvorenosť voči skúsenosti, prívetivosť, svedomitosť). Komponenty črtovej EI vstupujú do vzťahov hlavne s premennými, ktoré pokrývajú afektívne dispozície jednotlivca.

Výskumný problém

K.V. Petrides so svojimi spolupracovníkmi vypracovali vychádzajúc zo svojej teórie rad dotazníkov na posudzovanie emocionálnych aspektov samostatne u detí, adolescentov i dospelých (Dotazníky črtovej emocionálnej inteligencie /*Trait Emotional Intelligence Questionnaire*/ TEIQue). Každá z verzií má svoju dlhú i krátku formu. Krátke formy dotazníkov radu TEIQue odporúča (Petrides, 2009, 2011) používať vo výskumných šetreniach s obmedzenými časovými možnosťami a v prípade, že črtová EI nie je prvoradou premennou, ale len pomocnou, či orientačnou. Ich výhody vidíme predovšetkým v ich jednoduchej administrácii (okolo 10 minút), ako aj v jednoduchom skórovaní a v špecifickom zameraní sa na tri rôzne vývinové obdobia.

K. V. Petrides a S. Mavroveli (2008) vypracovali detskú verziu dotazníka TEIQue-CF, kde jej dlhá forma pozostáva zo 75-tich položiek opatrených 5-stupňovou škálou súhlasu – nesúhlasu. Slúži na posúdenie úrovne črtovej EI a jej deviatich dimenzií a je určená pre deti vo veku od 8 do 12 rokov. Deväť emocionálnych dimenzií stručne priblížime v tabuľke 1.

Tabuľka 1

Popis deviatich emocionálnych dimenzií z dotazníka TEIQue-CF (Mavrovelli, Petrides, 2008)

<i>Dimenzie</i>	<i>Krátky opis črty</i>	<i>Príklad položky z dotazníka TEIQue-CF</i>
Adaptabilita	Týka sa seba-percepcie prežívania dieťaťa ohľadom toho, ako sa dokáže prispôbiť novým situáciám a ľuďom.	<i>Ťažko si zvykám na nový školský rok.</i>
Emocionálny temperament	Týka sa seba-percepcie prežívania dieťaťa, ako často a ako intenzívne prežíva emócie.	<i>Vnímam sa ako šťastné dieťa.</i>
Expresia emócií	Týka sa seba-percepcie dieťaťa, ako efektívne vie prejaviť svoje emócie.	<i>Vždy viem nájsť správne slová, aby som vyjadril, ako sa cítim.</i>
Percepcia emócií	Týka sa seba-percepcie dieťaťa, ako presne vie identifikovať svoje emócie a emócie u iných.	<i>Je pre mňa jednoduché rozumieť vlastným citom.</i>
Regulácia emócií	Týka sa seba-percepcie dieťaťa, ako dobre vie kontrolovať svoje emócie.	<i>Viem kontrolovať svoj hnev.</i>
Nízka impulzivnosť	Týka sa seba-percepcie dieťaťa, ako dobre vie kontrolovať sám seba.	<i>Nerád čakám na to, čo chcem hneď.</i>
Interpersonálne vzťahy	Týka sa seba-percepcie dieťaťa ohľadom kvality vzťahov s jeho spolužiakmi.	<i>Načúvam problémom iných detí.</i>
Sebaúcta	Týka sa seba-percepcie vlastnej hodnoty.	<i>Som so sebou spokojný.</i>
Sebamotivácia	Týka sa sebauvedomenia si vlastných pohnútok a motivácie.	<i>Vždy sa snažím byť v škole lepší.</i>

Počas nášho výskumného snaženia sme už predbežne porovnávali plnú a krátku verziu pre deti, adolescentov a dospelých (Salbot, Nábělková, Kaliská, 2012; Kaliská, 2015), kde sme posudzovali vlastnosti nástroja na základe reanalýzy dát zosnímaných dlhou formou, keďže krátka forma je robená výberom položiek z tejto dlhej formy verzie dotazníka. Dospeli sme k uspokojivým záverom, že krátka forma verzie dotazníka i pre deti dosahuje uspokojivé psychometrické vlastnosti.

Výskumný cieľ

V rade výskumných analýz všetkých verzií a foriem dotazníkov črtovej EI sa hlavným cieľom ďalších výskumných šetrení stalo posudzovanie psychometrických vlastností (reliability: odhad vnútornej konzistencie a metódou split-half a konštruktivej validity: konvergentno-diskriminačný charakter) krátkych foriem všetkých verzií dotazníkov črtovej EI. V centre záujmu tejto štúdie je verifikovanie *detskej krátkej formy* verzie dotazníka TEIQue-CSF (*Trait Emotional Intelligence Questionnaire – Children Short Form*), ktorá

obsahuje 36 položiek a respondenti odpovedajú na 5-stupňovej škále. Dotazník umožňuje vypočítať len *globálnu úroveň emocionálnej inteligencie*. Krátka verzia dotazníka bola vytvorená priamo z pôvodnej dlhšej verzie dotazníka TEIQue-CF. Autori sa ju pokúsili vytvoriť tak, aby zabezpečili jej dostatočnú vnútornú konzistenciu a aby bolo zabezpečené, čo najširšie krytie samotného konštruktú. Konštatujeme, že výskumné výsledky svedčia v prospech reliability a validity dlhšej formy verzie dotazníka TEIQue pre deti (TEIQue-CF in Salbot, Nábělková, Kaliská, Babicová, Baková, 2011; Kaliská, Salbot, 2014; Kaliská, 2015), avšak na základe osobnej administrácie dlhšej formy dotazníka pre deti (76-položiek) na viac ako 400 žiakov poukazujeme na značnú časovú a štylistickú náročnosť dotazníka determinovanú práve jeho rozsahom.

Táto vedecká štúdia sa preto zameriava na prezentovanie výsledkov dát zosnímaných priamo krátkou formou detskej verzie dotazníka TEIQue-CSF, kde očakávame, že i krátka forma TEIQue-CSF bude vykazovať akceptovateľné psychometrické vlastnosti (reliabilitu a konštruktovú validitu). Vychádzajúc z hlavného cieľa sme si stanovili dve výskumné otázky:

VO1: Je odhad reliability metódou split-half a v zmysle vnútornej konzistencie slovenskej krátkej formy detskej verzie dotazníka TEIQue-CSF dostatočný?

VO2: Je konštruktová (konvergentno-diskriminačná) validita krátkej formy detskej verzie dotazníka TEIQue-CSF dostatočná?

Metóda výskumu

Za účelom overenia konštruktovej (konvergentnej, resp. diskriminačnej) validity boli okrem 36-položkového dotazníka TEIQue-CSF pre deti (slovenský preklad: E. Nábělková, L. Kaliská, 2010) použité ako súčasť výskumnej zostavy nasledujúce metodiky:

- TIPI (*Ten-Item-Personality-Inventory*) – Desiat-položkový nástroj na posúdenie osobnosti jednotlivca (Gosling, 2003) vychádzajúci z koncepcie Big Five, kde každá z položiek obsahuje adjektíva, ktoré: 1. reflektujú celú šírku variability charakteristík obsiahnutých v čрте, 2. ponúkajú charakteristiku negatívneho i pozitívneho pólu črty, 3. neposkytujú opis na základe extrémnych vlastností črty, 4. nie sú formulované negatívne a 5. minimalizujú nadbytok charakteristík črty (tamtiež).
- RŠS (*Rosenberg's Self Esteem Scale*, 1965) – *Rosenbergová škála sebahodnotenia* obsahuje 10 výrokových položiek opatrených 4-bodovou škálou sýtiacich dve dimenzie vzťahu k sebe – sebaoceňovanie a sebaznevažovanie.
- SEHP – *Škála emocionálnej habituálnej subjektívnej pohody*, ktorej autormi sú J. Džuka a C. Dalbert (2002). Úlohou respondentov bolo vyjadriť frekvenciu prežívaných psychických stavov: hnev, pocit viny, pôžitok, hanba, telesná sviežosť, strach, bolesť, radosť, smútok, šťastie. Respondenti sebaposudzovali mieru prežívaných emócií na škále takmer vždy, veľmi často, často, občas, málo kedy, takmer nikdy. Administrácia je rýchla, približne 7 minút.

Našou výskumnou vzorkou boli žiaci 4 základných škôl banskobystričského kraja 5. a 6. ročníka ZŠ (N=184) s priemerným vekom 11,24 (SD=0,59). Do celkovej analýzy však bolo zaradených len 179 respondentov (97,28%) vzhľadom na nekompletnosť zosnímaných dát. Dievčat bolo N=100 (55,87%).

Analýza rozdelení premenných získaných prostredníctvom TEIQue-CSF ako i ostatných validizačných premenných poukázala na nie normálne rozdelenie premenných (testované

Kolmogorov-Smirnovovým testom normality, $p \leq 0,20$) a tak konštruktová validita bola testovaná Spearmanovou korelačnou analýzou.

Výsledky výskumu a interpretácia

V tabuľke 2 prezentujeme základné deskriptívne ukazovatele a odhad miery reliability (odhad vnútornej konzistencie a split-half metódou)

Tabuľka 2

Deskriptívne ukazovatele premenných a odhady reliability

	TEIQue-CSF		
	globálna úroveň črtovej EI		
	N=179	dievčatá N=100	chlapci N=79
Min	1,34	2,22	2,36
Max	4,17	4,17	4,03
AM	3,29	3,31	3,25
SD	0,34	0,33	0,35
Med	3,25	3,33	3,22
α	0,77	0,77	0,76
r_{xx}	0,79	0,79	0,79

Vysvetlivky: min – minimálna hodnota; max – maximálna hodnota; AM – aritmetický priemer; SD – smerodajná odchýlka; med – median; α – Cronbachovo alfa; r_{xx} - Spearman-Brownov koeficient

Konštatujeme na základe dosiahnutých stredných hodnôt, že žiaci zš dosiahli vyššiu globálnu úroveň črtovej EI ako je stredná hodnota. Na základe porovnania mediánu v dvoch na sebe nezávislých skupinách, chlapcov a dievčatá, konštatujeme, že sme nepotvrdili ich významné rozdiely v dosiahnutej úrovni globálnej črtovej EI (Man-Whitney $U=3340,00$, $p=0,136$).

Vnútna konzistencia celého nástroja pre celý výskumný súbor, ako i pre jednotlivé pohlavia i odhady reliability metódou split-half pre celý súbor i pre pohlavia krátkej formy slovenskej verzie dotazníka TEIQue-CSF pre deti sa javia ako akceptovateľné ($\alpha \geq 0,7$; $r_{xx} \geq 0,7$).

Korelačné vzťahy medzi globálnou úrovňou črtovej EI a jednotlivými validizačnými premennými prezentujeme v tabuľke 3.

Tabuľka 3

Korelácie globálnej úrovne črtovej EI a ostatných validizačných premenných (TIPI, RŠS, SEHP)

R	TIPI					RŠS		SEHP	
	extraverzia	prívetivosť	svedomitosť	emocionálna stabilita	otvorenosť	sebaocenenie	sebaznevažovanie	pozitívne emócie	negatívne emócie
Globálna úroveň črtovej EI	0,35 ***	0,53 ***	0,51 ***	0,48 ***	0,13	0,54 ***	-0,31 ***	0,38 ***	-0,31 ***

*** $p \leq 0,001$

Posúdenie konštruktivej (konvergentnej, resp. diskriminačnej) validity krátkej formy slovenskej detskej verzie nástroja TEIQue-CSF bolo zisťované vyčíslením prípadných korelačných vzťahov globálnej črtovej EI s osobnostnými vlastnosťami Big Five na vzorke 179 žiakov základných škôl. Pre globálnu EI sme identifikovali relatívne tesné pozitívne vysoko signifikantné vzťahy s prívetivosťou, svedomitosťou a emocionálnou stabilitou a so sebaocenením ($R \geq 0,48$) a stredne tesné pozitívne vysoko signifikantné vzťahy s extravertiou a pozitívne prežívanými emóciami ($0,38 \geq R \geq 0,35$). Premenné sebaznevažovanie a prežívanie negatívnych emocionálnych stavov vstupovali do relatívne tesného negatívneho vzťahu s globálnou úrovňou črtovej EI ($R = -0,31$).

Diskusia

Výsledky prezentovaného výskumu realizovaného na vzorke žiakov základných škôl ($N=179$) vypovedajú o tom, že krátka forma detskej slovenskej verzie dotazníka črtovej emocionálnej inteligencie vykazuje akceptovateľné psychometrické vlastnosti. V rámci overovania reliability bol zisťovaný odhad reliability metódou split-half a odhadom vnútornej konzistencie celého nástroja TEIQue-CSF, kde konštatujeme, že sme dosiahli pre oba odhady uspokojivé výsledky ($\alpha \geq 0,7$; $r_{xx} \geq 0,7$). Poukazujeme na to, že položky celého testu sú homogénne a celý je zameraný na posúdenie konkrétnej jednej problematiky, emocionálnych aspektov črtovej EI. Uvedené výsledky sú v súlade s našimi predošlými výsledkami, kde pri reanalýze dát získaných dlhou formou ($N=395$) sme dosiahli odhady reliability nad 0,80 (Kaliská, 2015). Uspokojivú vnútornú konzistentnosť ($\alpha \geq 0,79$) pre celý výskumný súbor ($N=306$, žiaci 5. a 6. ročníkov základných škôl), ako aj samostatne pre dievčatá i chlapcov, pre krátku formu gréckej detskej verzie dotazníka TEIQue-CSF preukázali i Babalis, Tsoi, Artikis, Mylonakou-Keke, Xanthakou (2013). Krátka forma francúzskej detskej verzie dotazníka TEIQue-CSF analyzovaná na belgických deťoch ($N=198$) vo veku 9-13 rokov taktiež priniesla uspokojivé výsledky ($\alpha = 0,83$ in Stassar, Etienne, 2012). Usudzujeme tak na vysokú vnútornú homogenitu krátkej formy detskej verzie dotazníka TEIQue-CSF naprieč rôznymi kultúrami a jazykovým mutáciám.

Za účelom posúdenia konštruktivej validity (konvergentno-diskriminačný charakter) boli analyzované vzťahy globálnej črtovej EI z dotazníka TEIQue-CSF s osobnostnými premennými Big Five, s mierou sebedomia a s kladne a záporne prežívanými emóciami, pri ktorých sa na základe ich teoretického vymedzenia očakávali pozitívne vzťahy s premennými TEIQue-CSF (konvergentná validita), alebo sa očakávali nulové (Urbánek et al., 2011), resp. negatívne (Maršalová, Mikšík, 1900) vzťahy (diskriminačná validita). Konštatujeme, že globálna úroveň EI vstupuje do relatívne tesných pozitívnych vysoko signifikantných vzťahov s prívetivosťou, svedomitosťou, emocionálnou stabilitou a so sebaoceňovaním a do stredne tesných pozitívnych vysoko signifikantných vzťahov s extraverziou a pozitívne prežívanými emóciami. Premenné sebaznevažovanie a prežívanie negatívnych emocionálnych stavov však vstupovali do relatívne tesného negatívneho vzťahu s globálnou úrovňou črtovej EI. Vo všeobecnosti možno zhrnúť, že globálna úroveň črtovej EI zmysluplne a v súlade s teoretickým vymedzením korelovala s ukazovateľmi zvolenými pre posúdenie konvergentnej, ako aj diskriminačnej validity.

Záver

Globálna úroveň črtovej EI posudzovaná krátkou formou slovenskej detskej verzie dotazníka TEIQue-CSF vykazuje akceptovateľné psychometrické vlastnosti v zmysle verifikovania jej reliability a konštruktivej validity. Uvedené zistenia tak podporujú naše doterajšie výskumné analýzy (Salbot, Nábělková, Kaliská, 2012; Kaliská, 2015), kde výskumné výsledky svedčia v prospech reliability a validity všetkých skrátených foriem verzií radu dotazníkov črtovej EI (TEIQue-CSF, TEIQue-ASF, TEIQue-SF).

Pozoruhodnou skutočnosťou je fakt, že K.V. Petrides (2009) upozorňuje na to, že psychometrické vlastnosti krátkych foriem dotazníkov radu TEIQue sa javia ako slabšie. V našom prípade dlhá forma slovenskej verzie TEIQue-CF dosahovala odhad reliability na dostatočnej úrovni (nad 0,70) a jej konštruktová validita sa pohybovala v rozpätí $0,23 \leq r \leq 0,46$ (Kaliská 2015). Pre krátku formu dotazníka TEIQue-CSF vychádzali relatívne tesné až tesné korelácie ($0,31 \leq R \leq 0,54$), čo opätovne svedčí v prospech využívania kratších verzií metodík pre deti vzhľadom na ich rýchlejšiu unaviteľnosť a stratu pozornosti (dlhá forma obsahuje 75 položiek). Avšak upozorňujeme, že pri krátkych formách dochádza k istej redukcii posudzovania emocionálnych aspektov prežívania dieťaťa. Súhlasíme tak s autorom testov na meranie črtovej EI, že nie je možné zredukovať dotazníky len na tieto premenné a krátke formy dotazníkov by mali slúžiť len na orientačné posúdenie miery sebapecipovaných schopností a behaviorálnych dispozícií jednotlivca súvisiacich s emóciami. Ak chceme posudzovať emocionálne kompetencie u detí komplexnejšie, odporúčame používať dlhú formu verzie dotazníka na meranie črtovej EI, t. j. dotazník na meranie črtovej EI u detí (TEIQue-CF), avšak by sme žiakovi mali zabezpečiť pokojné, nestresujúce prostredie, s dostatkom času na zamyslenie sa, prípadne zväžiť i individuálnu diagnostiku jeho emocionálnych aspektov prežívania.

Literatúra

Babalís, T., Tsoli, K., Artikis, C.T., Mylonakou-Keke, I. L., & Xanthakou, Y. (2013). The Impact of Social and Emotional Learning Programs on the Emotional Competence and Academic Achievement of Children in Greek Primary School. *World Journal of Education*. [online], 3 (6), 54-63 [cit. 15.9. 2015]. Dostupné na internete: www.sciedu.ca/wje

- Goleman, D. (2009). *Ecological Intelligence*. New York: Broadway Books. ISBN 978-0-385-52783-5.
- Gosling, S.D., Rentfrow, P.J. & Swann Jr., W.B. (2003). A very brief measure of the big five personality domains. *Journal of Research in Personality*. [online], 37, 504-528 [cit. 15.9. 2015]. Dostupné na internete: [http://dx.doi.org/10.1016/S0092-6566\(03\)00046-1](http://dx.doi.org/10.1016/S0092-6566(03)00046-1).
- Kaliská, L., & Nábělková, E. (2015). *Psychometrické vlastnosti a slovenské normy Dotazníkov črtovej emocionálnej inteligencie pre deti, adolescentov a dospelých*. Banská Bystrica: Belianum. ISBN 978-80-557-0940-6.
- Kaliská, L. (2015). *Psychometrické vlastnosti a slovenské normy Dotazníkov črtovej emocionálnej inteligencie pre deti a adolescentov*. Nitra: FSVaZ. Habilitačná práca.
- Kaliská, L., & Salbot, V. (2014). Črtová emocionálna inteligencia vo vzťahu k školskej úspešnosti žiakov nižšieho a vyššieho sekundárneho stupňa edukácie. In Blatný, M., Jelínek, M., Květon, P., Nielsen, V., & Vobořil, D. (Eds.) *Sociální procesy a osobnost*. Praha: Psychologický ústav AV ČR, 2014. ISBN 978-80-86174-21-1. pp. 135-138.
- Kaliská, L. (2011). *Úspešná inteligencia R.J. Sternberga a možnosti jej rozvíjania v škole*. Banská Bystrica: PF UMB. ISBN 978-80-557-0309-1. s. 160
- Kaliský, J. (2013) Morálna inteligencia, jej filozofické východiská a pedagogické konzekvencie. In Kaliský, J. (Ed.) *Dobro a zlo, alebo o morálke I. Psychologické a filozofické aspekty morálky v edukácii*. (pp. 27-38) Banská Bystrica: PF UMB v Banskej Bystrici. ISBN 978-80-557-0538-5.
- Klein, M. (2012). *Sexuálna inteligencia*. Bratislava: NOXI, s.r.o. ISBN 978-80-8111-136-5.
- Mathews, G., Zeidner, M., & Roberts, R.D. (2007). *The Science of Emotional Intelligence: Knows and Unknowns*. Oxford: University Press. ISBN 978-0-19-518189-0.
- Mavroveli, S., & Petrides, K.V. (2008). Investigation of the Construct of Trait Emotional intelligence in Children. *Eur Child Adolesc Psychiatry*. 17:516–526 DOI 10.1007/s00787-008-0696-6
- Mayer, J., Caruso, D. R., & Salovey, P. (2000). Emotional Intelligence Meets Traditional Standards for an Intelligence. *Intelligence*, 27(4), pp. 267-298. ISSN 0160-2896
- Mayer, J., & Salovey, P. (1993). The Intelligence of emotional intelligence. *Intelligence*, 17, 1993, s. 433.
- Nábělková, E. & Krišková, D. (2015). Emocionálna inteligencia v súvislosti s vybranými aspektmi partnerského vzťahu. In Bartošová, K., Blatný, M. et al. (Eds.) *Sociálne procesy a osobnosť 2014: človek a spoločnosť*. Košice : Spoločenskovedný ústav SAV, ISBN 978-80-89524-18-1., pp. 370-377.
- Petrides, K.V. (2011). Trait Emotional Intelligence Theory (Commentaries). *Industrial and Organizational Psychology*. 3 (2010), pp. 136-139
- Petrides, K.V. (2009a). Psychometric properties of the Trait emotional intelligence questionnaire (TEIQue). In: C. Stough et al. (Eds.) *Assessing Emotional Intelligence* (pp. 85-101), London: Springer Science + Business media.
- Petrides, K.V. (2009b). *Trait Emotional Intelligence Questionnaire (TEIQue)*. Technical Manual. London: London Psychometric Laboratory.
- Petrides, K.V., Pita, R., & Kokkinaki, F. 2007. The location of trait emotional intelligence in personality factor space. *British Journal of Psychology*, 98, pp. 273-289.

- Petrides, K. V., & Furnham, A. (2001). Trait emotional intelligence: Psychometric investigation with reference to established trait taxonomies. *European Journal of Personality*, 15, pp. 425-448.
- Ruisel, I. (2013). *Psychológia inteligencie*. Nitra: UKF FSVaZ. 2013. ISBN 978-80-558-0301-2.
- Salbot, V., Nábělková, E., & Kaliská, L. (2012). Emocionálna seba-pôsobnosť: možnosti merania dotazníkmi radu TEIQue. In Halama, P., Hanák, R., & Masaryk, R. (Eds.) *Sociálne procesy a osobnosť 2012*. Bratislava: SAV. ISBN 978-80-88910-40-4. s. 234-240.
- Salbot, V., Kaliská, L., Nábělková, E., Babicová, J., & Baková, J. (2011). *Črtová emocionálna inteligencia a psychometrické vlastnosti nástrojov na jej meranie*. Banská Bystrica: PF UMB. ISBN 978-80-557-0303-9.
- Stassar, C., & Etienne, A.M. (2012). *The Emotional Intelligence and the Anxiety in Children: What are the Links?* Lille, France: Scientific Congress and Symposium. [online], [cit. 8.9. 2015]. Dostupné na internete: <http://hdl.handle.net/2268/144523>
- Williams, C., Daley, D., Burnside, E., & Hammond-Rowley, S. (2008). Measuring Emotional Intelligence in Preadolescence. *Personality and Individual Differences*, 47 (2008), pp. 316-320.

Kontakt

doc. PaedDr. Lada Kaliská, PhD.
Katedra psychológie PF UMB v Banskej Bystrici
Ružová 13
Banská Bystrica 974 11
e-mail: lada.kaliska@umb.sk

CHILD'S EMOTIONAL ASPECTS ASSESSMENT BY TEIQue-CSF

Abstract: The study presents the research findings about psychometrical properties (reliability and construct validity estimate) of Trait Emotional Intelligence Questionnaire for Children Short Form (TEIQue-CSF) created by K.V. Petrides (2001). The research sample was 179 primary school pupils with an average age of 11.24 (SD=0.59). Reliability estimate of Cronbach's alpha and Spearman-Brown's coefficient reached the acceptable level for a whole tool by a whole research sample ($\alpha=0.77$, $r_{xx}\geq 0.79$), and also for genders separately ($\alpha\geq 0.76$; $r_{xx}=0.79$). By validating tools (TIPI, Gosling, 2003; RŠS, Rosenberg, 1965; SEHP, Džuka, Dalbert, 2002), TEIQue-CSF construct (convergent- discriminant) validity has been verified.

Key words: trait emotional intelligence, reliability, construct validity, TEIQue-CSF